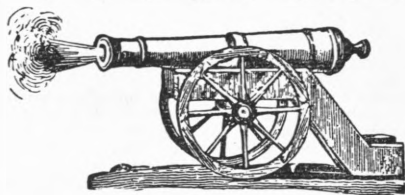

DEBAT

Svend Aage Lorentz

„Sammenslutningen af danske filminstruktører“ var i januar inviteret til „hils på“-selskab hos den nye direktør for de officielle filminstitutioner. Det var en god idé. Direktør *Erik Hauer-slev* og hans medarbejdere ønskede ganske uformelt at træffe filminstruktørerne for at sætte sig ind i, hvilke tanker og vurderinger, der bør tages med, når den nye produktionsplan skal udarbejdes. Der var samarbejdsvilje og optimisme i luften, skønt finanserne er små.

Det er næppe nogen hemmelighed, at de officielle film-pengekasser er blevet tomme og tomme de sidste år, fordi finanspolitikken i forbindelse med de kulturelle film fra begyndelsen er lagt i forkerte baner ved at være gjort afhængig af indtægterne fra filmfonden.

En af grundene til, at biografbesøget er dalet og filmfondens midler dermed formindskede er ganske naturligt fjernsynets kvantitative succes.

TV har indirekte været til skade for den danske kortfilmproduktion og mange af de ganske unge filminstruktører, der netop var begyndt at få interessante opgaver fra de officielle filminstitutioner, har været henvist til temmelig kommercielle arbejder.

Jeg tror aldrig det danske fjernsyn har givet en virkelig plausibel forklaring på, hvorfor kun et meget lille antal filminstruktører har fået tilbud om at lave fjernsyn.

Der er noget direkte katastrofalt i, at man i dette lands høje styre lader eet ministerium (Justitsministeriet, under hvilket den officielle filmproduktion hører) uddanne en lang række dygtige filminstruktører i en periode i hvilken der er rigelige midler i filmfond-kassen, – for derefter at lade et andet ministerium, der har radioen under sig, konkurrere skarpt med filmen ved at skabe et andet billed-medium, kaldet fjernsyn, – hvor man åbenbart ikke har brug

for de uddannede filminstruktører der i 10–15 år dagligt har beskæftiget sig med lys- og lyd-tekniske muligheder og har arbejdet med at fortælle om livet i et kunstnerisk-forsvarligt billed-sprog.

Hvorfor skuespillere, journalister og skole-lærere af fjernsynsledelsen anses for mere vel-egnede til at lave fjernsynsudsendelser end film-instruktørerne, står endnu uopklaret hen.

Jeg er slet ikke tilhænger af, at folk skal blive ved deres læst, tværtimod, – og mange skolefolk og pressefolk og teaterfolk fremviser da også strålende arbejder på TV-skærmen. Men, når man i fjernsynets barndom (for 5–6 år siden) godt kunne finde anvendelse for praktisk talt alle de kortfilm, som filminstruktørerne gennem 15 år havde fremstillet, uden i øvrigt at de pågældende fik en rød øre for udyttelsen, hvorfor har det danske fjernsyn da ikke i dag brug for flere af filminstruktørerne?

Hvis svaret er, at de er for dyre i drift, er der kun at svare: „Ja“ og derefter tilføje: „de er muligvis dyrere end dem, for hvem fjernsyns-arbejde kun er en ekstra-indtægt, – men når danske filminstruktører igennem en årrække har kunnet levere fjernsynsprogrammer til det store kræsne udland, må det kvalitetsniveau, der arbejdes på, åbenbart være internationalt første klasses.

Der er noget mærkeligt i, at danske filmfolk kan bruges i udlandet men ikke i Danmark.

Hvis nu nogen i Rosenørns Allé finder på at sige, at et lille land ikke har råd til at betale for en sådan kvalitet, – – nej forresten den tanke kan umuligt opstå i en demokratisk velfærdsstat, og da slet ikke med et fjernsynsbudget på nu mindst 17 millioner årligt.

Det danske fjernsyn må vel være vokset fra de korte bukser? Sveriges fjernsyn, der er langt

ynge, har forlængst indset, at man ikke kunne overkomme at producere tilstrækkeligt med kvalitetsprogrammer og har et fint samarbejde med de svenske filmfolk. Svensk Filmindustri og adskillige andre produktionsselskaber fremstiller film til Sveriges fjernsyn, og en kvalitets-person som *Ingmar Bergman* har skrevet kontrakt med svensk TV om en række programmer.

Hver eneste dag det danske fjernsyn ikke hæver kvaliteten, går det i virkeligheden tilbage for den danske kultur.

Ministeriernes Filmudvalg, Dansk Kulturfilm, Det Danske Filmmuseum og Statens Filmcentral har til trods for de sidste års dalende indtægter fra filmfonden holdt hele personalet og det tekniske apparat intakt, man har tilsyneladende ønsket fra de højeste steder at producere færre film for at bruge „småpengene“ til at holde administrationen i gang, – vel i håb om, at økonomien igen skulle kunne blive bedre, så selve produktionen også igen kan forøges.

Men i øjeblikket ser det ikke alt for lyst ud. Alle ønsker den nye direktør Erik Hauerslev lykke til fremtiden, men hvor kommer pengene fra?

Fjernsynet bliver daglig rigere og rigere, og arbejder som nævnt allerede nu med 17 millioner kroner årligt.

Hver gang man fra offentlighedens side har gjort vrøvl over, at kvaliteten var for ringe, har Rosenørns Allé henvist til, at man jo var i en opbygningsperiode og havde svært ved at tilfredsstille et 100 % kvalitetskrav endnu.

Så må man da have lov at minde om, at man i næsten alle de lande, hvor fjernsynet er trængt frem, har allieret sig med filmfolkene fra starten, og at man ved f. eks. at overføre blot en enkelt af de 17 millioner fra en statsinstitution til en anden kunne få et værdifuldt samarbejde mellem fjernsynet og de officielle filminstitutioner, hvorved man opnåede:

1. en lang række fjernsyns-kvalitetsprogrammer.
2. udnyttelse af de officielle filminstitutioners erfaring, dets personale og tekniske apparat.
3. arbejdsmuligheder for landets 30–40 teknisk og kunstnerisk velanskrevne filminstruktører.

Fra 1. april „smelter“ Radioen og Fjernsynet sammen, det er måske først og fremmest en administrativ manøvre, men allerede nu er en lang række radiomedarbejdere på TV-kursus i radiohuset.

På det første producerkursus for 7 år siden havde man en dag gæstebesøg af *Mogens Skøt-Hansen*. Han var på det tidspunkt kontaktchef mellem FN og filmindustrien i USA, og han fortalte de vordende danske fjernsynsproducere om film og TV i Amerika. Der var naturligvis meget om teknik, men han sagde bl. a. en meget vigtig ting om fremtidens skabende kunstnere. „De må være alsidige og ikke sekteriske, – man må ikke dele instruktørerne op i grupper hvor nogle kun laver radio, andre kun fjernsyn, atter andre kun teater, nogle film, nogle journalistik og nogle andre videnskab osv.“

I en fremtid hvor man ønsker fornyelse indenfor kunst og videnskab må der finde en sammensmeltning sted af *alle* de kræfter der arbejder for kvalitet.

Jeg vil håbe, at der næste gang fjernsynet tænder under smeltediglen, må komme nogle flere filmfolk i, og jeg vil håbe, at „nogen“ snarest vil foranledige et nært samarbejde mellem Statsradiofoniens fjernsyn og de officielle filminstitutioner.

Landets højeste kulturelle og bevilgende myndigheder må have øjnene åbne for, at der er brug for skabende personligheder.

Og der er brug for dem *nu*, hvis ikke de tekniske fremskridt skal tage magten fra livet.

✧

✧

✧